

ЗАШТИТНА

**ДРАГАН
ХАМОВИЋ**

МАСКА

повеља

Драган Хамовић
ЗАШТИТНА МАСКА

Едиција

повеља

Библиотека
ЗАСЕБНЕ КЊИГЕ

Уредници
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ

Графички дизајн
ДРАГАН ПЕШИЋ

ДРАГАН ХАМОВИЋ

ЗАШТИТНА МАСКА

**Заразно пролеће,
преступне 2020.**

Народна библиотека
СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ
Краљево

2020

ДУШЕ ЗАРАЖЕНЕ

„Најтеже је носити се с полуистином“, знао ми је рећи стриц Младен, математичар и оператор на кабастим рачунарима Завода за статистику Србије, у оном масивном здању уврх падине Милошеве улице. (Тамо је, одавно, ресор свемоћних финансија.) Гола лаж, непокривено тврђење, макар било робусно и безочно, нема праву снагу ни када је Моћ погура. Полуистина причини невољу моралним осетљивцима, премда се њен половично веродостојни садржај чудовишно изобличава. Простор између полуистине и пуне истине зјапи и за- поседа га кривотворина – као вирус убачен зарад циљаног разорног учинка.

„Не може човек данас никоме да верује“, говорила је на- на-Рада, мајка моје маме. Одавала је безмерно поверење и увек га је изнова оправдавала. А то њено *данас* сеже у при- видно стабилна времена – Пре Ове Ере. На Ово Данас, гло- бално и локално, вероватно би заћутала, ако не би, из скро- витих извора, убризгала, себи и нама, нов доток поверења у живот. Можемо ли трајати без таквих дотока? Поверење из- раста у веру, а неповерење прераста у страхове и зло без гра- ница. Особито у свету који нас учи и пренаглашава да је све што нам се чинило вредним, вечним и човечним – мање или више манипулација, терет слободи појединца, да међу људи- ма нема чистог, градилачког и несебичног напора. Лажљив- ци, опсенари, ђавољи шегрти, ништаци у виду заната – на- челно су теоријски оправдани. И тако царују, поглавито са сазвежђа екрана за које смо приковани.

Напокон, више Моћ и не полагаје толико на убедљивост својих доказа, јер за тим и нема потребе. Жива маса добрано је прерађена у пројектованом смеру, а главни ток, обичан живот, подешен према мери контролора света. Као у песми Новице Тадића „Људи у обртним вратима“: „Врата се окрећу, све је у покрету, / сви смо у млину. // Од нас се лудо брашно / за пекару неког ђавола прави.“ Таман тако. А од лудог брашна месе и развлаче наше лудо тесто. Послушност, пумпана флуидним страхом, постигнута је тиме што се поступно сужавање слободе избора представља као чин системске бриге.

6 На ово рефлексно одговарају екрански истањене свести свих данашњих нараштаја. Светски Курјаци, широко насмешени, све мање се прикривају испод немарно огрнуте јагњеће коже. Али зато, опитно и плански, сеју офанзивни вирус страха на изабране теме, прекривајући штеточинства и болештине од којих убирају стратешку добит. И залуд што је Ноам Чомски, као за првачиће, свеснима у свету исцртао механизам глобалног замајавања, прост и делатан. Сви смо у обртним вратима.

Народ наш, са сваке стране изваран, куван и печен, несклон је да верује бајкама и успаванкама светских курјака и домаћих курјачића – али реално нема куд, подозрева да нема повољног, једино мање неповољног исхода. Током читаве млаке и устајале зиме, рецимо, нигде (до на планинама) не могасмо удахнути без укуса загоретине. *Редигишељ и Главни Глумац Нашеј Јавној Позорја* с подсмехом нам, тим поводом, поручи да нема нових радних места без дима и гаражи. Десати или примати какву-такву плату? Преломлио је он – да не мучи друге мукама тешких и храбрих избора. И ко је задржао зрнце поверења – а човек је биће поверења – у речи с

највиших места глобалних и овдашњих емитера *истине за јавну употребу* неизбежно се упита којим истинама на исту тему веровати, јучерашњим или данашњим, тренутним или од пре пет минута реченим?

Јер једна другу поричу, ускачу једна другој у уста.

Све је извесније да се силе у ваздуху отржу контроли а овакве приредбе брижника глобалног здравља периодично обнављају, те да је опасност од новог конспиративног вирусног продукта „већа од своје величине“. Удара у танку струну инстинкта одржања свачим пометене, аутоматизоване масе умрежене глобалним пауковим, лепљивим и отровним мрежама. Показујемо склоност утапања у чашу воде, као и вратоломни распон човечанског ниског просека. Невесели каталог људскости.

7

Често помислим „Боље је не знати но знати“, понављајући затурени стих Ивана В. Лалића. Људи се иначе деле на плошно обавештене, исувише обавештене и на оне што одбијају да знају. Сви смо помало и једно и друго и треће. Полуистине, о многим стварима на небу и земљи о којима наша мудрост и не сања, полусазнања, махом неповезана, и не хотећи прихрањују вирус страха и незнања што кути у нашој тами, где пребивају наше унутарње бубе које се, на светло сијалице у ноћи, размиле по ћошковима, или мишеви који дрхтуре у рупама, не би ли остали непримећени, несмазани.

Колико је и какво тек лице ствари које не знамо, нити умемо да замислимо?

Свака реч има реп. Песма с тим додатком рачуна, као бонусом који каткад заслужи као слушкиња старог и мудрог Писма, памети независне од поседнутог активног знања песника.

СОНЕТ О ВИРУСУ, СА РЕПОМ

Свете наш, једва и досад подношен,
Са грешком фабричком (а и сâм кваран сам)
Колају посвуд тајне клицоноше.
Почетак пролећа, сунчан и заразан.

Маску преко маске на лице намичем
Под кужним дахом медијских налаза,
У слатком станишту самоутамничен.
Смак света спреман – можда и заказан.

9

Тело не остаје иметак приватни
Ако ли угости, у себе прихвати
Умни вирус, фине научне израде.

Ојачан, сагори плот што га негује,
Задат да промине и привилегује
Здрава плућна крила златне милијарде.

*

*А душа лакома и склона наслади
Грчи се, їризе, али не їомишља
Да нам дубоко Свейска Моћ засади
Вирус људске бубе и човекъмиша.*

ПОЛИЦИЈСКИ ЧАСОВИ

Сви смо до једнога сабрани
У једној великој забрани
Јавног превоза и сретања,
Окупљања и ћеретања,
Летења, раног свитања,
Загонетања, потпитања...

Напољу велика представа
(Закомпликована, нездрава!)
Заштитних мера и средстава
И владалац који не спава.

11

А делујемо утучени,
Правима јединке учени.
У себи условно слободни,
Криви за све што се догоди.

Седимо, служимо докони
На личном олтару, у миру,
Далеки за сав свет околни,
Где други раде и умиру.

Надлежни податке збрајају,
Изводе познате шлагере,
Крој свести наше прекрајају,
Збијају у нове лагере.

ВАНРЕДНО СТАЊЕ
3а Б. С.

Ишетам близу, до станова
(Присутан без умног уплива)
Где улица Магеланова
У Колумбову се улива.

Зграда-галија на рути је
Откуда некада уплови.
Свет куња склоњен у кутије.
Сада су повољни услови.

13

Новији животни стилови
Прече их да се исплови
У васељенске валове!

Не могу насупрот физици,
Океан, бројни ризици,
Циљ велики изјалове...

Бадава визија, вештине:
Валови брод преполове
Или букну болештине!

(А глобус на гуглу оплове
Чак и овејане ленштине,
Усред кућне изолације
Што спаја људе и нације.)

УЛИЦЕ КОЈЕ ПЛОВЕ
(Или „Ванредно стање“ као дечја песма)

Дечаџи из Магеланове
Имали замашне планове
(Отиснуше се, отпловише...)

Таквих је одважних умова
Пуна улица Колумбова
(Јер светова никад одвише...)

15

Али улица Веспучија
Колеба се неодлучнија
(Две су Америке довољно!)

Ни у Марка Пола улици
Неће да седе у публици
(Још ветар да дуне повољно...)

О мили часи! Где ми је
Живот пре епидемије?
Бездогађајни моменти
Које не знадох поднети
Кад би се духом јавила
Претходница ништавила?

Тај вирус пак, од Ничега,
Ненаучен да причека,
Кад небрањено запази
Надире, налик зарази.

17

Сад нас стегла свезараза,
Многострука, пренарасла.
Свет, инфективна клиника,
Пун слабића и циника.

Ствар кључну знаш ли: реци је
Прагрешко егзистенције,
У оптицају прадавном
(Почету оцем Адамом!)
Уз пробадања, пробања,
Испит на брегу лобања –
Наш живот, нема пречега,
Скок ничега до нечега.

ШИФРА „КОВИД 19“

Дашто си нам дашто, о страшни ковиде?
Играч у играма што се већ провиде?

Играч који мења места и правила
За рачун лепоте светског ништавила?

Играч који живи од туђих грешака,
Смакне ловца, збрише скакача, пешака,

19

Који вреба ткиво где ће се забости,
У сложај незнатих органских слабости?

Нежив у живоме, наличиш Лазару
Инверзном, док пириш ватру и заразу.

Јеси ли командос из црних мисија
Или чин љубави и добромислија?

Или извршилац одлуке извршне:
Бедни да сагоре а моћни издрже?

КУШАЧ

Непогођен, чик погоди,
(Слободо у неслободи!)

Шта сад снује кушач подли?
Свет подлива, страхом плоди,

Тајним удом да науди,
Продире нутрином људи,

21

Кроз луткице и луткане,
И пажене и нуткане,

Пресите, презаштићене,
(Не мине ни мене, мене!)

Насељава у свести се,
Празни мехур и тестисе

И рађа стравце, стравчиће,
Памет цепка на парчиће.

АПРИЛ 2020

„April is cruelest month...“

T. S. Eliot

Почетак априла окрутна
(А мучења трају све дуже!)
Зубатим сунцем нас окупа,
Бездушне као и недужне.

Шта ли ко рече, шта оћута?
(Ударна рупа у говору!)
Док шака нежива просута
Оживи у светском помору.

23

Србијом, никада празнији,
Градови занеме нестварни,
Ништа у тихој експанзији.

У април иначе преварни
Ни земља овакве не вари,
Пустија него у Азији.

ПЕТА КОЛОНА

На свет полази пета колона,
Оснажени стари паразити,
Непознаница звана корона
Које се ваља у сну пазити.

Апатриди без територије
Намењени за живе опите:
Насељавате неотпорније,
Палите их и тихо топите.

25

Пета и стота, колона ента
Распршеног антиелемента.
У неверици, али знали сте:

Нисмо више своји, нисмо стварни,
Логораши нови, коронарни,
У власти Вируса, глобалисте.

Погодак мрве капљичне
Живот до сржи заплиће.
Од вишка таквих заплета
Планета трепти напета.

Планету пали, заптива
Невидљивост у капима,
Кад механизам робусни
Ту кап у себе пропусти.

27

За свој задатак врсне сте,
Капи што с усне прснете:
Ентитет зли се запати.

Учинак: плућа спржена,
Тело на путу мржњења...
Због капи можеш скапати.

Крене ванредним мерама,
(Меру систем не претера!)
Дуго, пажљиво смерана,
Стиска нас брига екстерна.

Глава нерадо прихвата
Да телу није надлежна:
Сужена сфера приватна,
Већ одавно безнадежна.

29

Лични отпори сувишни!
Води нас Воља Централна
Док опасности уништи,

За грађане се препала:
Вољу ће да им услиши
Када је буде препрала.

МОЛБА ЗА КЛОВНОВЕ

Дозови, Оче, моћнике кловнове,
Масном фарбом што образ премажу.
Речи без речи спреме на томове,
Гнезде се екраном и – пренемажу.

Исто важи за њихове клонове:
Репродукују кловна реч свеважну
За начуљене овце и овнове,
Успевајући да ништа не кажу.

31

Глуме како глуме, брижни нуде се,
Али реч тешко спрам геста удесе,
Лако се хамлетски савет прекрши.

Без гласа, тајно већински гласамо:
Све искључити, остати насамо,
Скупити себе, бар две-три прегршти.

Пред таквима и моћници све мачеве положи,
Академски освештани магови и врачеви:
Носиоче виших знања, струке вирусолошке,
Притиска Те одговорност, камере и трачери.

Објектив Те просто грли, врсни инфектоложе,
Слушамо те, зечјим слухом. – Ви, тајнама овити,
Копљаници на аждахе (ох, микро-зоолошке!)
Затегнути, сериозни, гдекад и духовити.

33

Даноноћно варирате дигиталне сесије,
Посланице нашем свету с посвећене столице,
Сумарно и табеларно, час народски пресније,
Ој Србијо, мила мати – недогледна болнице.

A decorative graphic consisting of a horizontal line with several small squares below it. Above the line, there are several vertical lines of varying heights, some with small circles or dots at their top ends. The word "КОНТАКТИ" is centered within this graphic.

КОНТАКТИ

Отуђеног човека Систем често потакне:
Укини до даљег преостале контакте!

Сви су блиски сусрети у основи опасни,
Од њих стрес ће порасти, имунитет опасти.

Интегритет угрозиш при најмањем додиру:
Бактерије, вируси без отпора продиру.

35

Часком се прегрупишу невидљиви ројеви.
Постајемо ничији, усамљени бројеви.

Вијуге нам препране, руке добро опране,
Основа су властите и народне одбране.

У свеопштим патњама – ти се немој паштити:
Систем сваког једнако штити и презаштити.

Човек згрчен, закључан. Издише у осами.
Накљукан, незаражен – још себе да одстрани.

**ВИШЊА У ДВОРИШТУ,
ИЗА БЛАГОВЕСТИ**

Вишња у беломе, танка и безгрешна.
Опсада пчела на цветалој вишњи.
Зујни обред, радња прашњава и прешна.
Чујем у вишњи – *Осана во вишњих*.

Пчеле у нервози, за сунчеве смене
Чачкају вршке природно бељене,
Веју те, полене, моћни алергене,
Сипкају златна зрнца васељене.

37

Гледам дрвце вишње. Одједном стало ми
Да прероди – од плода се саломи
Задовољна жртва живота, попришта:

Да те могу брати, да не морам красти
Телашце крвно, укус киселкасти,
То сагласје пчела, сунца и дворишта.

ДОМЦИ ИЗ ТРБУЊА

**„Након што је потврђено да је радница
Дома за смештај одраслих лица ометених
у развоју у бачком селу Трбуње позитивна
на корона вирус, тестирани су и поједини
запослени и корисници Дома...“**

Опрљи ме, неспремна затиче
Вест из Трбуња, близу Прокупља.
Садржај који ме заокупља,
Али без везе с тобом, Драинче.

Топлицо (коју сматрам за своју),
Повод за теже мисли биће ми
Неодрасли станари штићени
Дома ометених у развоју.

39

У жижу јавне пажње напрасне
(Реткост је њој за око запасти!)
Доспеше начас дахом заразне,
Разобадане светске напасти.

Сами у свету што их изузе,
Пандемије житељи глобални,
Ти их заштити, Христе Исусе,
Нису честито свет ни пробали!

На Велики петак, 2020.

КОНТРА-УСПАВАНКА

Узјогуните се, тестом позитивни,
Поспешите елан делатни и дивни!
Опседнуто тело, побуни се, живни
И разбијај мучки напад, инфективни!

Усмери, човече, силе и не брини!
И ниско и врло високо фебрилни,
Затечени, сви који нисте спремили
Имуни одговор на талас немиле.

41

Не клоните бића за дахове орна
Кад су заптивања и респираторна,
Нити подлежите рђавој процени.

Сви смо заречени борци непрестани
И на унутарњој и на спољној страни,
За наш живот – пакет тајни, скупоцени.

ПАСЈИ ЖИВОТ У ДОБА ВИРУСА

(Размишљања једног обичног српског кучка)

Све самљи су људи града. Благодарим тој пасији.
Није више безнадежан мој фамозни живот пасји.

Ритуално, свакодневно, длаку глади и веже ме
Мој господар и службеник – сви пропрате нас, кнежеве.

О, вековно понижене, заштитио Устав нас је,
Зајемчио расна права, чинодејство службе пасје.

43

Власти, струка и наука усвојише све одредбе
Да уваже најнужније обреде нам и потребе.

Травке њушкам, испитујем – нужда већа, нужда мала.
Неупитна имам права на светињу ритуала.

Шта ја имам са короном (било који од типова!)
Кад проводим живот пасји, ослобођен бар грипова.

Омогућим, о поноћи, свом човеку дах слободе
И водим га куда хоћу – нећу да ме други воде.

На зидове собне режи, на најближе арлауче
Тип човечји без љубимца. Али, ништа не науче.

„Нема мамурлука у Лас Вегасу“*
(Трезни и празни умакли вирусу!)
Трупе невидљиве ту нека су
Макар мало да греси на миру су.

Пустош на пустош овде наваљује,
Једно са другим у главу коцка се.
Црно-црвени суверен краљује:
Не пружа нити захтева доказе.

45

Неони твоји, пусти Лас Вегасе,
У пандемијске ноћи се не гасе,
Утеха моћна сијања вештачка.

Кличемо: Вива Лас Вегас, Елвисе!
Казан клобуча, преврши, прели се,
Граде-пустињо славна, несветачка.

* <https://www.rts.rs/page/stories/ci/Коронавирус/story/3135/koronavirus-u-svetu/3922351/las-vegas-koronavirus.html>

ТИШИНА

Урбана тишино полицијских часова,
Подижеш завесу за партије птичије,
Приредбо звукова која себе заснова
Као дар успутни, без наредбе ичије.

О звучна тишино Сајмона и Гарфанкла
Прострта у сате чисте, изапоноћне,
Тајна савезнице усред камерног пакла,
Уводиш слободу на улазе помоћне.

47

Топла ноћна чорбо од врхунска кувара,
Ништа људско немој да се овде умеша,
Од зачина, можда, јавка кера чувара:
Прехрано за болне и лирико утешна.

POST FESTUM

После ѿајне ковида (што ојсега бисѿрије)
Нишѿа неће осѿаѿи исто – биће исѿије.

Неће исто осѿаѿи, биће биѿно друкчије:
Надзираће, бринуће и сѿроже и сѿручније.

49

Слобода је ојасна, људско здравље – ѿремија:
Превенѿивна ѿамница биће оѿворенија,

Уз ѿреѿраде крисѿалне, са украсним маскама,
Чисѿи, недодирљиви за ѿелеса насѿрамна.

Сисѿем здравља свейскоја деловаће сѿремније:
Још само да одреде лик нове ѿандемије.

ОД ИСТОГ ПИСЦА

ЗБИРКЕ ПЕСАМА

- Мракови, руге (1992)
Намештеник (1994)
Матична књига (2007)
Албум раних стихова (2007)
Жежено и нежно (2012)
Змај у јајету (2013)
Тиска (2015)
Меко језгро (2016)
Поправљам успомене / Ремонт воспоминаний (2017)
Извод из матичне књиге (2019)
Рођен као змај (2019)
Лик са Лимеса (2020)

51

ЕСЕЈИСТИЧКА ПРОЗА, ОГЛЕДИ, КРИТИКЕ, СТУДИЈЕ

- Ствари овдашње (1998)
Песничке ствари (1999)
Последње и прво (2003)
С обе стране (2006)
Лето и цитати. Поезија и поетика Јована Христића (2008)
Песма од почетка (2009)
Раичковић (2011)
Матични простор (2012)
Пут ка усправној земљи (2016)
Момо тражи Капора (2016)
Преко века (2017)
Лица јединине (2018)
Знаци распознавања (2020)

САДРЖАЈ

- 5 Душе заражене
- 9 Сонет о вирусу, са репом
- 11 Полицијски часови
- 13 Ванредно стање
- 15 Улице које плове
- 17 Ламент
- 19 Шифра „Ковид 19“
- 21 Кушач
- 23 Април 2020
- 25 Пета колона
- 27 Кап
- 29 Воља
- 31 Молба за кловнове
- 33 Посвећени
- 35 Контакти
- 37 Вишња у дворишту, иза Благовести
- 39 Домци из Трбуња
- 41 Контра-успаванка
- 43 Пасји живот у доба вируса
- 45 Лас Вегас
- 47 Тишина
- 49 Post festum
- 51 Од истог писца

Драган Хамовић
ЗАШТИТНА МАСКА

повеља

Библиотека
ЗАСЕБНЕ КЊИГЕ

Уредници
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ

Графички дизајн
ДРАГАН ПЕШИЋ

Фонт *Train of thought*
АНА ПЕШИЋ

За издавача
МИША МИЛОСАВЉЕВИЋ

Штампа
АДМ ГРАФИКА
Краљево

Тираж
300

Краљево
2020

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

Драган Хамовић

ЗАШТИТНА
МАСКА

Заразно пролеће,
преступне 2020.